

Oppdragsgiver: JM Norge AS
Oppdragsnavn: Detaljregulering for grønnstrukturområdet Langmyra
Oppdragsnummer: 620608-01
Utarbeidet av: Rein Midteng
Oppdragsleder: Ann Kristin Røset
Tilgjengelighet: Åpen

NOTAT Naturmiljø

1. INNHOLD OG BAKGRUNN	2
2. METODE	2
2.1. Planområdet	2
2.2. Datagrunnlaget og usikkerhet	3
3. SPESIELLE NATURVERDIER I PLANOMRÅDET	4
3.1. Naturtypelokaliteter og rødlistearter	4
3.2. Amfibier og dammer	8
4. PÅVIRKNING OG KONSEKVENNS	8
4.1. Vurdering av terskler	9
4.1.1. Påvirkning og konsekvensvurdering	9
4.1.2. Generelt	9
4.1.3. Vurdering av terskler	8
4.1.4. Vurdering av overvann	9
4.1.5. Skiløype/kryssing av myra	9
4.1.6. anbefaling/avbøtende tiltak	9
5. KILDER	9
5.1. Skriftlige kilder	9
5.2. Digitale kilder	9
6. VEDLEGG	10

01	31.10.18	Nytt dokument	RM	AKR
VERSJON	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KS

1. INNHOLD OG BAKGRUNN

Dette notatet presenterer spesielle naturverdier innenfor planområdet. Med spesielle naturverdier, menes naturtypelokaliteter som er avgrenset og verdisatt etter nasjonal metodikk (DN-håndbok 13). Det er i tillegg kommet med faglige råd for hvordan disse verdiene på best mulig måte kan tas vare på.

I 2012 utarbeidet Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) v/Egil Bendiksen en rapport (Undersøkelse av naturverdier i forbindelse med utbyggingsplaner på Jessheim). Formålet var å avgrense og beskrive spesielle naturverdier i området, samt å gi en generell beskrivelse av naturforholdene. Ett av to områder som ble undersøkt i NINA-rapporten er sammenfallende med området som nå reguleres. Da rapporten gir en god beskrivelse av naturgrunnlaget (berggrunn, vegetasjon og flora, skogsstruktur og påvirkning), gjentas ikke dette i foreliggende notat.

2. METODE

Kartlegging og verdisetting av naturmiljø/biologisk mangfold i planområdet er basert på nasjonal metodikk for kartlegging av spesielt viktige områder for biologisk mangfold, dvs. naturtypelokaliteter (DN-håndbok 13 2006/2013). DN-håndbok 13 beskriver naturtyper av særlig verdi for biologisk mangfold som skal kartlegges. Lokaliteter som oppfyller kravene til naturtypelokalitet verdisettes etter kriterier til A, B og C-verdi, se Tabell 1.

Flere faktorer er viktig for verdisetting av naturmiljøet. Spesielt viktig er leveområder/voksesteder for truede arter og nær truede arter, såkalt rødlistede arter (Kålås m. fl. 2015) og rødlistede naturtyper (Lindgaard & Henriksen 2011). Rødlistekategorier referert i temarapporten følger siste utgave av norsk rødliste (Kålås m. fl. 2015).

Tabell 1: Verdiklassifisering av lokaliteter basert på DN-håndbok 13-2007 og V712.

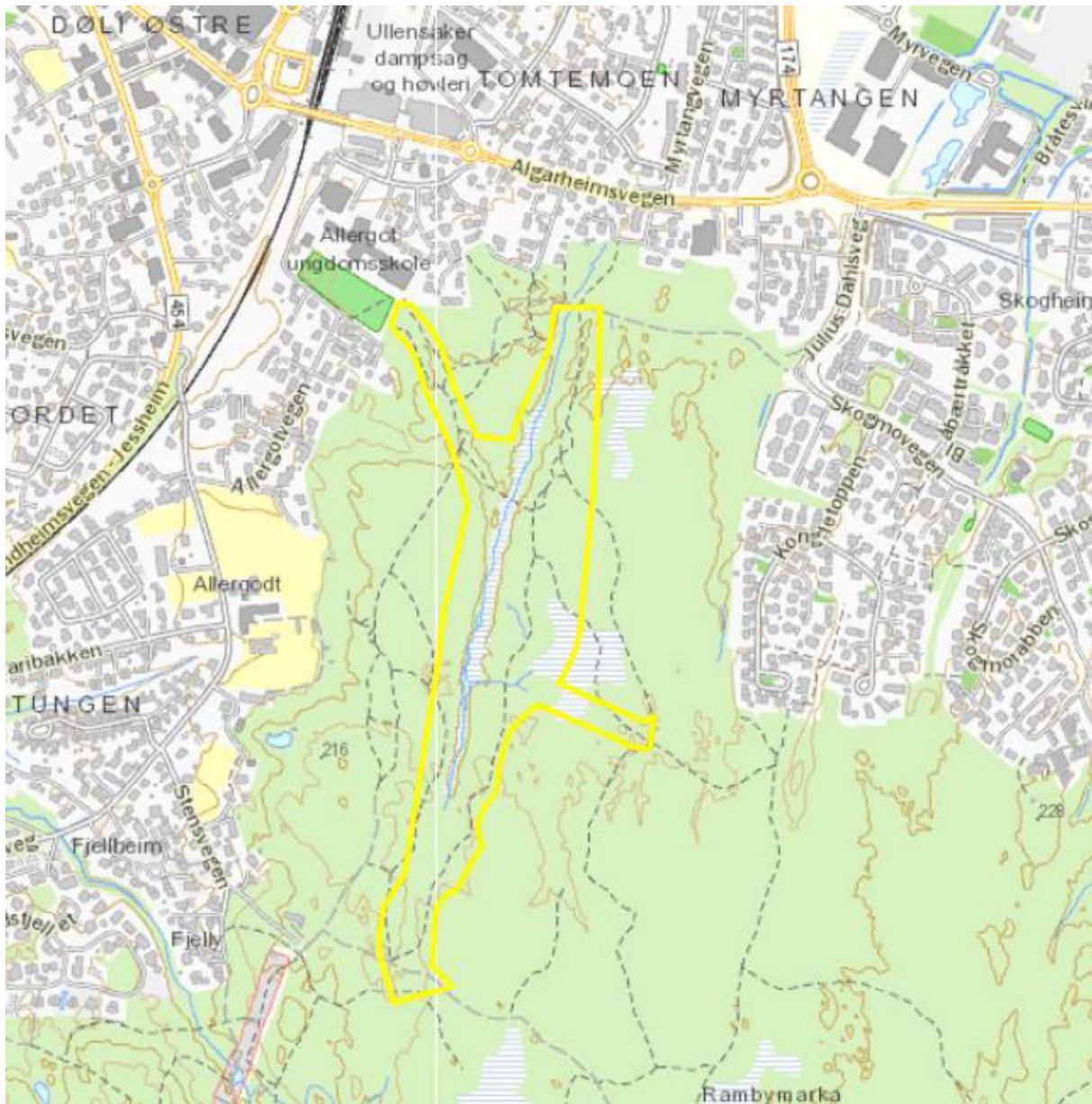
Naturforhold	Verdi (DN-håndbøkene)	Nasjonal- lokal verdiskala
Svært viktig natur	A – svært viktig	Nasjonal verdi
Viktig natur	B – viktig	Regional verdi
Lokalt viktig natur	C – lokalt viktig	Høy lokal verdi
Ordinær øvrig natur	Ingen verdisetting	-
Bebygde areal	Ingen verdisetting	-

2.1. Planområdet

Planområdet er et areal beliggende sør for Algarheimsvegen og øst for Trondheimsvegen på Jessheim i Ullensaker kommune, Akershus fylke, se figur 1 under. Influensområdet er vurdert å ikke gå utenfor planområdet. Med influensområde menes arealet som kan bli påvirket av tiltaket innenfor planområdet. Grunnen til at influensområdet ikke går utenfor planområdet, er at det ikke er kjent spesielle naturverdier i umiddelbarhet utenfor planområdet.

2.2. Datagrunnlaget og usikkerhet

Kilder til informasjon er nytt feltarbeid utført 27.09.2018 av naturviter Rein Midteng. I tillegg er det gjort sjekk av Miljødirektoratet sin naturbase (naturbase.no) som bl.a. viser naturtypelokaliteter og verna områder, samt artskartdatabasen fra Artsdatabanken (www.artsdatabanken.no) som bl.a. viser registreringer av rødlistearter. Viktig kilde til informasjon er også nevnte NINA-rapport. Feltarbeidet ble utført i en periode hvor karplanter, treslag, lav og moser var enkelt å artsbestemme. Tidspunktet for soppregistreringer var også nokså godt, på tross av den svært varme sommeren. Regn etter varmeperioden hadde medført at også større bakkelevende sopp (som furuskjellstorpigg) hadde fruktifisert på registreringstidspunktet. Vedboende sopp var også tilstede, også ettårige arter. Kunnskapsgrunnlaget vurderes med bakgrunn av overnevnte å være rimelig godt og tilfredsstillende for kravene som stilles i Naturmangfoldloven, jf. §§ 8 (kunnskapsgrunnlaget) og 9 (føre-var-prinsippet).

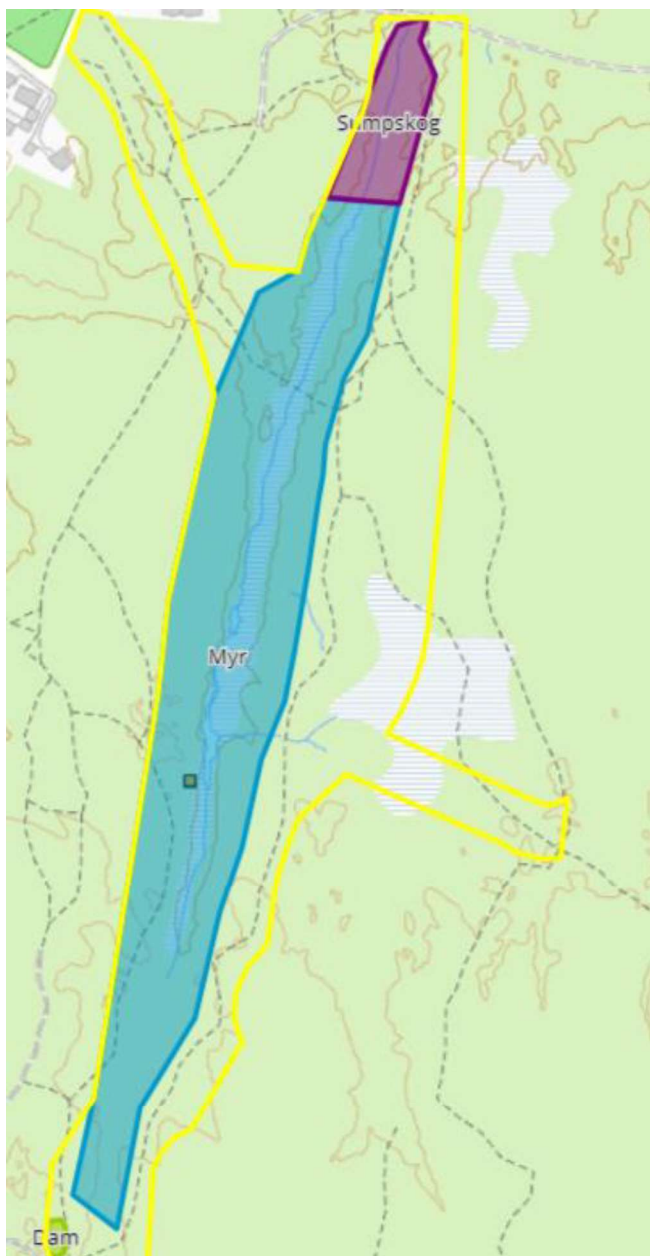

Figur 1. Planområdet ligger innenfor gult område.

3. SPESIELLE NATURVERDIER I PLANOMRÅDET

3.1. Naturtypelokaliteter og rødlistearter

Innenfor planområdet er det avgrenset tre naturtypelokaliteter. Disse er vist i figur 2 under. Lokalitetene er avgrenset rundt ett langsmalt myrdrag med tilgrensede rik sumpskog i nord, samt én mindre dam lengst i sør. Lokalitetene har alle fått verdien C - lokalt viktig, se vedlegg for beskrivelse. Det er kjent ett funn av én rødlisteart innenfor planområdet, soppen rynkeskinn som ble funnet av undertegnende i kantsona mot myra. Bendiksen fant i 2011 soppen svartsølvpigge som på rødlista for arter (artsdatabanken 2010) stod oppført som nær truet. I gjeldende rødliste (artsdatabanken 2015) er den ikke lenger oppført som rødlistet men som livskraftig. Lokaliseringen av svartsølvpigge ligger innenfor myrlokaliteten og hensynssona, jf. at Bendiksen opplyser at «Arten ble observert noen få meter fra vestre kant av Langmyra (PM 21156 68392).»

Figur 2. Gult viser planområdeavgrensningen, blått viser avgrensning av myrlokaliteten og rødbrunt viser sumpskoglokaliteten mens grønt er dammen. Oransje firkanter viser nær trua arter. Dette er soppen rynkeskinn.

Lokalitet	Naturtypekategori	Utforming	Verdi DN-2007
Sumpskog	Rik sumpskog	Rik svartorsumpskog	C - lokalt viktig
Myr	Låglandsmyr i innlandet	Annen låglandsmyr	C - lokalt viktig
Dam	Dam	Dam	C - lokalt viktig

Figur 3. I fra søndre deler av myra. Kantsonene med eldre skog er viktige både som buffer mot myra og som leveområdet for arter knyttet til eldre skog (som rynkeskinn).

Figur 4. Eldre barblandingsskog vest for myra. Slik eldre lavereliggende skog er viktig for mange fugler, andre dyr samt sopp og lav. Slike skoger er også viktige i friluftssammenheng, da de er mer varierte enn ungskoget.

Figur 5. Den nær trua sopparten rynkeskinn ble funnet på ei granlåg vest for myra

Figur 6. Den nær trua sopparten rynkeskinn ble funnet på ei granlåg vest for myra. På samme låg ble også soppen granrustkjuke funnet. Det er på samme måte som rynkeskinn en art som er knyttet til dødved av gran.

Figur 7. Gammelskogsarten granrustkjuke.

3.2. Amfibier og dammer

Gjeldende planområdet omfatter forekomster av én mindre dam, og det finnes dammer vest og sør for planområdet. I forbindelse med salamanderregistreringer for Ullensaker kommune utført av Kjell Sandaas, ble det ikke påvist salamander i noen disse dammene. Det finnes derfor heller ingen individutveksling mellom dammene, og tiltak innenfor planområdet vil således ikke komme i konflikt med eventuell verdi knyttet til slike forhold. Det vil ikke skje inngrep i dammen innenfor planområdet.

4. PÅVIRKNING OG KONSEKVENNS

Det planlegges å legge ut terskler i myra for å håndtere 200-års flom i området. Dette vil medføre fysiske graveinngrep i myra. Myrer er naturlig fordrøyningsbasseng for regnvann og myrer demper flom.

Detaljplanleggingen av tersklene er ikke på nåværende tidspunkt klare, men bredden kan bli inntil 11 meter. Formålet er at myra skal kunne å drøye 200-års flommer. Dette medfører at den får et vannspeil ved en 200-års flom. I tillegg vil alt vann over 20-årsregn også blir ledet til myra.

Planlagte tiltak vil endre den naturlige hydrologien i myra, og vil redusere myras kvaliteter som leveområder for arter som har myr som leveområde. I tillegg vil graving på myr medføre at myra i alle fall lokalt og delvis vil tørke ut. I tillegg vil graving medføre tilførsel av oksygen, og dette medfører at nedbrytningen av torv starter. Slik nedbrytning og graving vil medføre frigjøring av store mengder av klimagassen metan og karbondioksid. Det anbefales derfor om mulig, at det vurderes alternative måter å håndtere 200-års flommen.

Norske myrer lagrer minst 950 millioner tonn karbon. Det tilsvarer Norges årlige utslipp av klimagasser i 66 år (<https://www.sabima.no/trua-natur/myr/>). En enkelt myr, som for eksempel Jødalsmåsan på Romerike som det finnes planer om å grave opp for å ta ut torv til hagejord, holder på like mye karbon som utslipp fra 150.000 biler i løpet av et år i ifølge Sabima (sabima.no). Årlig bruker norske myndigheter millioner på å tette myrer som man tidligere har gravd grøfter i.

Samlet sett slippes det ut rundt to millioner tonn CO2 hvert år fra norske myrer - tilsvarende 5-10 prosent av det norske menneskeskapte CO2-utslippet (<https://forskning.no/landbruk-naturressursforvaltning-klima-miljoern-naturvern/2012/06/tett-igjen-myra>).

For mer informasjon, se <https://nibio.no/tema/miljo/tiltaksveileder-for-landbruket/tiltak-mot-klimagassutslipp-fra-landbruket/myr-og-karbon>

4.1. Vurdering av terskler

Bygging av terskler vil medføre at hydrologien i alle fall lokalt vil bli endret. Graving vil medføre endringer i vannstrømmer i myra i sør, samt at tilførsel av luft medfører at torv brytes ned (råtner).

Hvor stor påvirkning gravingen i Langmyra medfører er uvisst, men trolig er det helst lokale effekter. For eksempel ble det tidligere ved myrgrøfting laget flere parallelle grøfter for å kunne klare å drenere vann og omdanne torva. Det vil si at en terskel sør i Langmyra i liten grad vil kunne gi store konsekvenser for hele myra.

Det er videre ikke kjent at det finnes rødlista eller andre krevende plantearter i området som vil bli påvirket av terskelbyggingen.

4.2. Vurdering av overvann

At 200-års flom og vannmengder over 20-års regn føres til myra, vurderes ikke å gi negativ påvirkning. Dette begrunnes med at det forekommer/oppstår sjeldent, og fordi det vil være positivt med dannelse av mindre våtmarker/vannspeil. Alle myrer er gjengrodde våtmarker, og begge naturtyper er viktig for det biologiske mangfoldet. At man periodevis vil kunne få en viss reversering av de naturlige gjengroingsprosessene, anses nøytralt eller positivt for naturverdiene.

4.3. Skiløype/kryssing av myra

Det planlegges en lysløypetrasé med bredde mellom 4 og 11 meter som vil krysse myra. Ved kryssing av myra, står man i valget mellom å legge en konstruksjon oppå myra eller å legge på masser som fundament for kryssing med tung preppemaskin. Det vurderes at det minst skadelige for myra, vil være å legge en konstruksjon på myra. Om man legger masser, vil dette medføre risiko for tilførsel av frø og plantedeler av ikke stedege arter, noe som vil være uheldig. Massetilførsel kan medføre at regnvann vasker dette utover myra og man vil i vedlikeholds-sammenheng kunne være avhengig av jevnlig påkjørsel av nye masser.

Skiløypa vil gå på østsiden av myra etter kryssingen, noe som medfører begrensa negativ påvirkning. Om løypa legges på vestsiden av myra, ville den negative påvirkningen ha vært klart større.

4.4. Anbefaling/avbøtende tiltak

Om man velger å legge ned terskel i Langmyra, bør denne legges så langt nord som mulig for slik å påvirke minst mulig av myras økologi og hydrologiske funksjon. Man bør videre tette igjen tersklene så godt man kan for å begrense tilførselen av oksygen.

5. KILDER

5.1. Skriftlige kilder

Bendiksen, E. 2012. Undersøkelse av naturverdier i forbindelse med utbyggingsplaner på Jessheim - NINA Rapport 917, 25 s.

Direktoratet for naturforvaltning, 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN håndbok 13-2 utgave 2006, oppdatert 2007/2014.

Henriksen, S. & Hilmo, O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.

Anders Lyngstad, Asbjørn Moen & Dag-Inge Øien. Faktaark for Låglåndsmyr i innlandet. NTNU Vitenskapsmuseet, 7491 Trondheim 30.4. 2014.

5.2. Digitale kilder

Naturbase, naturbase.no

Artskart, artsdatabanken.no

6. VEDLEGG

Lokalitet	Langmyra N
Naturtype (DN håndbok 13)	Rik sumpskog
Utforming	Svartorsumpskog
Verdisetting	Lokalt viktig (C)
Registreringsdato (siste)	27.09.2018

Innledning:

Lokaliteten er sist kartlagt 27.09.2018 av Rein Midteng, Asplan Viak i forbindelse med regulering av områder på vegne av Ullensaker kommune. Lokaliteten ble senhøsten 2012 også besøkt av Egil Bendiksen, Norsk Institutt for Naturforskning som ledd i undersøkelse av naturverdier i forbindelse med utbyggingsplaner på Jessheim. Det meste av beskrivelsen er hentet fra rapport utarbeidet av Bendiksen. Avgrensningen er gjort av Midteng, da det i rapport fra Bendiksen manglet avgrensning.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten er forlengelsen av (og før gjenvoksing, opprinnelig del av) ei smal, men lang myr, Langmyra, som strekker seg ca 800 m fra like øst for Allergot ungdomsskole i nord og i retning SSV på østsida av Allergot gård. Delvis danner den et markert, noe dypere drag. Myra ligger på fattige gneisbergarter i et område med tynt morenedekke og en del eksponert berg i områdene omkring. Det aktuelle sumpskogspartiet utgjør de nordligste ca 150 m av dette. Overgang mot myr sørover er gradvis, der sumppartier med svartor fortsetter mer fragmentarisk i kantpartiene. Per nov. 2012 er det fattig furu- og barblandingskog i nærmeste omegn, men bebyggelse like nord for nordenden.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Arealet utgjøres av naturtype rik sumpskog, utforming: rik sumpskog (svartorsumpskog etter klassisk vegetasjonstype-klassifisering).

Artsmangfold:

Svartor, bjørk og vierarter er vanlig i høyere sjikt, og i urtesjiktet er observert sølvbunke, tepperot, skogrørkvein, hengeving og slirestarr, samt i et våtere midtparti flaskestarr, som øker i viktighet der myra tar over mot sør (flere arter er trolig ikke observerbare pga sesongtidspunkt).

Bruk, tilstand og påvirkning:

Halvgammel skog dominerer med noen fåtall døde liggende og stående trær. Det opplyses fra kommunen at det kan ha skjedd en viss endring i grunnvannsforholdene i disse områdene, som trolig kan knyttes til graving av rørgate for vann/kloakk. Området er en del forsøpelt.

Fremmede arter:

«Allé» med tett bevoksning av høy, krattformet kurvpil finnes langs traktorvei rett på nordsida. Arten er oppført på norsk svarteliste som PH – potensielt høy risiko, dvs. for uønsket spredning.

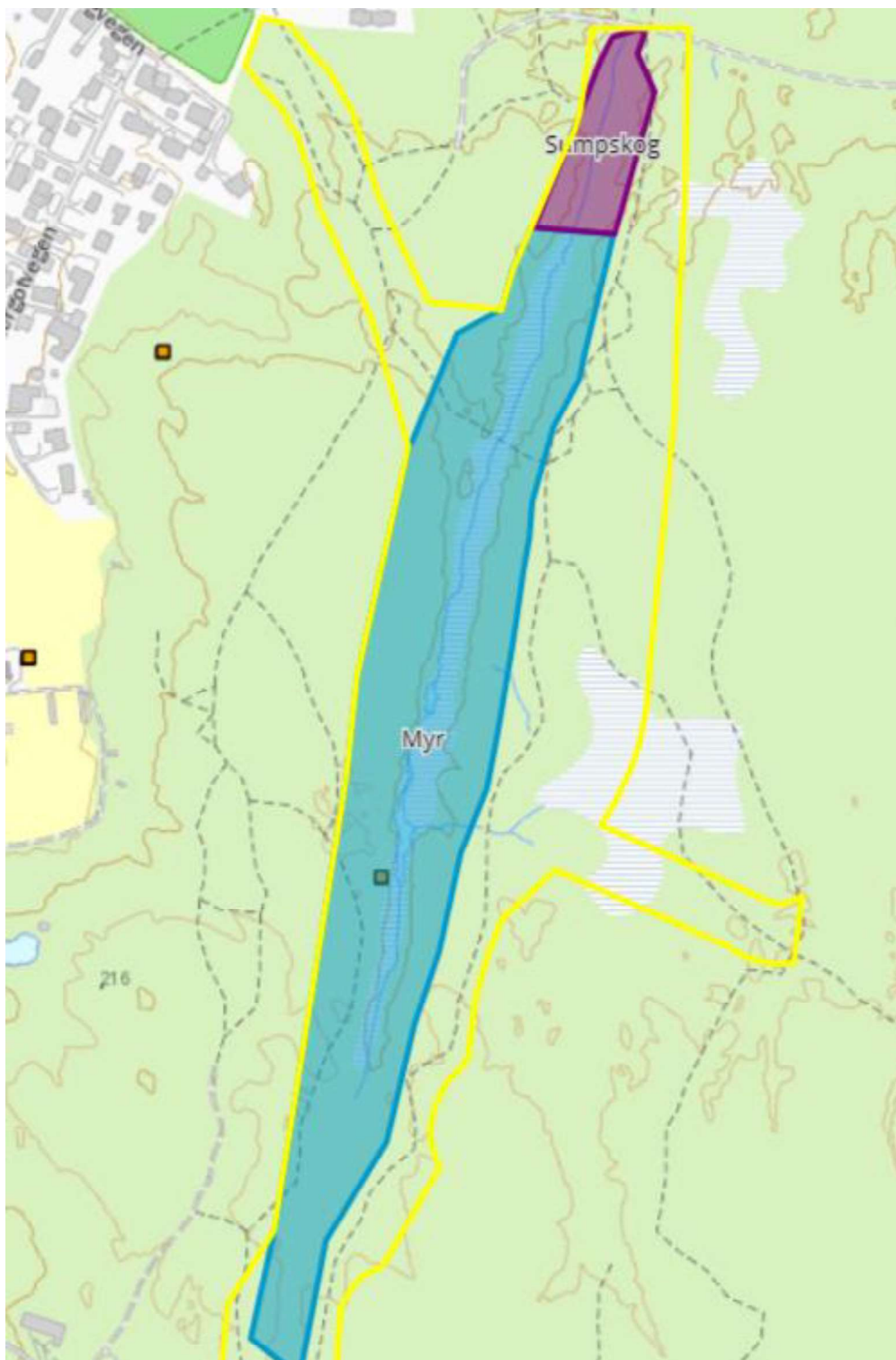
Skjøtsel og hensyn:

For å sikre naturverdiene best mulig, er det viktig at det ikke hogges eller gjøres tekniske inngrep da verdiene er knyttet til skog hvis verdi betinges av unnlattelse av hogst og annen skjøtsel. Det er også viktig at det er viktig at bekken i dette området bevares med minimum den vannføringen den har i dag.

Verdisetting:

Lokaliteten er vurdert som lokalt viktig-C da dette et lite område med rik sumpskog. Dette er en naturtype i tilbakegang, men den aktuelle lokaliteten synes likevel å være av en så fattig utforming og er

såpass liten at den i naturtypesammenheng vurderes til lokal verdi, med forbehold for at observasjon av artsmangfoldet var begrenset på observasjonstidspunktet.

Figur 8. Langmyra N er den nordre naturtyperlokalteten avmerket med rødt.

Lokalitet	Langmyra
Naturtype (DN håndbok 13)	Låglandsmyr i innlandet.
Utforming	Annen låglandsmyr (i innlandet).
Verdisetting	Lokalt viktig (C)
Registreringsdato (siste)	27.09.2018

Innledning:

Lokaliteten er sist kartlagt 27.09.2018 av Rein Midteng, Asplan Viak i forbindelse med regulering av områder på vegne av Ullensaker kommune. Lokaliteten ble senhøsten 2012 også besøkt av Egil Bendiksen, Norsk Institutt for Naturforskning som ledd i undersøkelse av naturverdier i forbindelse med utbyggingsplaner på Jessheim. Beskrivelsen og avgrensning er utarbeidet av Midteng da dette i rapport fra Bendiksen manglet. Deler av informasjon om artsmangfold er hentet fra Bendiksen sin rapport.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten er ei smal, 800 m lang myr, beliggende øst for Allergot ungdomsskole. Myra ligger på fattige gneisbergarter i et område med tynt morenedekke og en del eksponert berg i områdene omkring. I overgangen mellom myr og kantsoner, finnes enkelte mindre sumppartier svartor. I lokaliteten inkluderes ei noe brei kantsone med fattig eldre furu- og barblandingsskog. Dette for at det er viktig for kvalitetene knyttet til myra at kantsone inkluderes, men også for at denne har kvaliteter i seg selv.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Myra består både av fattig jordvassmyr, kanskje med mindre partier fattig nedbørsmyr. Skogen rundt er bærlyng-barblandingsskog.

Artsmangfold:

Store arealer er dominert av trådstarr (sammen med flaskestarr). Det er mange steder svartor langs kanten og også istervier er observert. Det meste av øvrig myrreal er kantpreget, skjønt det finnes også små arealer med åpen myrflate, ombrogen og kalkfattig type (eventuelt også litt rikere elementer i kant). Tresjiktet består av furu og noe bjørk, mens feltsjiktet er karakterisert av torvull, røsslyng, blokkebær og tranebær. Bunnsjiktet er dominert av torvmoser (særlig *Sphagnum angustifolium* og *S. capillifolium*) og stedvis storbjørnemose (*Polytrichum commune*). Det ble observert én interessant bakkelevende soppart, svartølvpigg (*Phellodon niger*). Arten ble observert noen få meter fra vestre kant av Langmyra (PM 21156 68392) på helt fattig grunn. Arten vokser som regel i rik barskog, ofte på "hot spot-lokaliteter" der flere rødlistearter er samlet, men det finnes også spredte enkeltfunn fra fattig furuskog (jf. NHM, Norsk Soppdatabase 2012). Den nær true (NT) soppen rynkeskinn samt arten granrustkjuke ble funnet på ei granlåg øst for myra.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Myra virker uti fra observasjoner på stedet og observasjoner på flybilder å være ugrøfta. Eldre naturlig forynga granskog dominerer vest for myra samt i ei smal kantsone i øst. Det finnes noen fåtall døde liggende og stående trær.

Skjøtsel og hensyn:

For å sikre naturverdiene best mulig, er det viktig at det ikke hogges eller gjøres tekniske inngrep som grøfting som kan endre hydrologien på myra. Det må heller ikke hogges trær da verdiene i skogen betinges av unnlattelse av hogst og annen skjøtsel.

Verdisetting:

Lokaliteten er vurdert som lokalt viktig-C da dette er ei halvstor ugrøfta myr i lavlandet samt at det er relativt sett gammel skog i området. Det er lite myrareal i lavlandet som ikke tidligere har blitt påvirket av grøfting.

Dammen ble ikke observert på registreringstidspunktet da det er veldig gjengrodd, så det er ikke utarbeidet en beskrivelse av denne. Den ble oppdraget i ettertid ved studie av kart.